

ролини аниқлаш учун биз социологик тадқиқот ўтказишга ҳаракат қилдик. Социологик тадқиқотлар таркибни янгилаш ва фаоллаштиришнинг даражасини ошириш учун катта имкониятларга эга.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони. Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида. Тошкент шаҳри, 2017 йил 7 февраль ПФ - 4947.
2. Мирзиёев Ш. Ватанимиз тақдири ва келажаги йўлида янада ҳамжиҳат бўлиб, қатъият билан ҳаракат қилайлик. //“Халқ сўзи” газ., 2017 йил, 16 июнь.
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистоннинг янги тарққиёт даврида таълим-тарбия ва илм-фан соҳаларини ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги Фармони. Т., 2020 йил 6 ноябрь ПФ-6108

ҚЎШМА ТАЪЛИМ ОТМ ДАГИ МУАММОЛАР ВА УЛАРНИ БАРТАРАФ ҚИЛИШ МАСАЛАЛАРИ

С. Х. Файзуллаев

Тошкент кимё-технология институти

Ҳозирги даврда ёш авлодларга таълим, хусусан олий таълим беришдаги энг муҳим масалалардан бири- бу ўқув масканларини зомон талабларига жавоб бераолиш даражасига кўтариш ва АКТларнинг имкониятларидан тўлиқ фойдаланган ҳолда, талабаларга фан асосларини етказишдан иборатдир. Шу борада Олий таълим тизими (ОТМ) таркибидаги “ Қўшма таълим дастурлари асосида “ иш олиб бараёган бўлим ёки факультетлар бундан мустасно эмас. Ҳаммага маълумки, ҳар бир ОТМ республика миқёсидаги “ НЕМИС” тизими билан боғланиб бормоқда, натижада муассасадаги барча жарраёнлар етарли даражада ойдинлашиб келмоқда. Айниқса бу борада Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёевнинг “Яна бир муаммони ҳал этиш ўта муҳим ҳисобланади: бу педагоглар ва профессор-ўқитувчилар таркибининг профессионал даражаси, уларнинг махсус билимларидир. Бу борада таълим олиш, маънавий-маърифий камолот масалалари ва ҳақиқий қадриятларини шакллантириш жараёнларига фаол кўмак берадиган муҳитни яратиш зарур”. – деб айтган фикрларида акс этади [1].

“НЕМИС” тизимини мукамал ишлаши - киритилаётган маълумотларнинг ўз вақтида ва ишончили тарзда тизим бошқарувчиларга етказиб беришдадир. Айниқса муассаса ўқув режасини ўз вақтида тақдим эта олмаса, тизим ўз моҳиятини йўқотади, сабаби тизим ўз вазифаларини бажара олмайди, масалан ўқитувчиларни фанларга бириктириш, календар режани киритиш, дарс жадвалини яратиш ва ҳ.. Бу соҳада “ Қўшма таълим дастурлари асосида “ иш олиб бараёган бўлим ёки факультетларда баъзи муаммолар юзага келмоқда, булардан бири муассаса йилик ўқув режаси ҳисобланади, чунки ҳамкор муассасаларнинг биргаликда яратиладиган режаси анча кечикиб яратилмоқда. Бунинг сабаби ОТМ аввал асосий, кейинчалик эса қўшма ўқув режасининг яратилишидадир. Шу билан биргаликда ўқув режанинг ҳамкор ОТМ ўртасида ягона формада яратилмасликда, ҳар бир муассаса ўзи учун қулай бўлган кўринишда ўқув режасини яратилашидадир. Баҳоланки ягона ўқув режа формасини яратиш, барча ОТМга тавсия қилинса масала ечилади. Яна бир муаммо – “ Қўшма таълим дастурлари асосида “ иш олиб бараёган бўлим ёки факультетларда дарс жадвалини тузиш. Бундай муассасаларда дарс жадвалини яратиш куйидаги омилларга боғлиқ:

- Асосий штат бирлигидаги профессор- ўқитувчиларнинг етишмаслиги;
- Ташқи ОТМларидан ўридошлани чақириш;
- Муассаса аудитория фонднинг етишмаслиги;
- Ўриндошларнинг бўш вақтни дарс жадвалига мослаштириш;

Юқридаги омилларни ҳисобга олган ҳолда дарс жадвалини тузиш ўта мурраккаб тус олади. Бирор фанни ўқитиш учун мос ўқитувчи бўлмаса , у ҳолда ташқаридан ўриндош изланади,

аудитория масаласи эса, асосий ОТМ фондидан бўш бўлган аудитория олинади ва унинг вақти билан ўриндошнинг вақтини мослаштирилади. Натижада “НЕМИС” тизимига топшириладиган дарс жадвали вақтлилиқ моҳиятини йўқотади.

“НЕМИС” тизимига ҳамкор ОТМ профессор-ўқитувчиларни бириктириш масаласи умуман ҳал бўлмаган, чунки ташқи давлат фуқораларини тизимга киритиш масаласи узил – кесил ҳал бўлмаган.

Хулоса ўрнида қуйидагиларни айтиш мумкин:

1. Ўқув режани тузиш гуруҳини мужассамлаштириш;
2. Дарс жадавалини тузувчи шахсни белгилаш;
3. Аудитория фондининг бир қисмини ажратиш.

Адабиётлар.

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистоннинг янги тарққиёт даврида таълим-тарбия ва илм-фан соҳаларини ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги Фармони. Т., 2020 йил 6 ноябрь ПФ-6108

ГИДРОПОНИКА УСУЛИДА ЧОРВАЧИЛИК УЧУН ОЗУҚА МАҲСУЛОТЛАРИ ЕТИШТИРИШ

Мавлонов Мансур Икромжон ўғли, *Тошкент Кимё-технологиялари институти ,
Хорижий олий таълим муассасалари билан ҳамкорликдаги қўшма таълим дастури
магистранти +998910100199;*

Тулкинова Дилдора Эркин кизи, *Ўзбекистон Миллий Университети «Микробиология ва
биотехнология» кафедраси докторанти;*

**Ассистент Тоштемирова Марғуба Жўраевна; Ассистент Арипова Сурайё Усмановна,
б.ф.н., доцент;**

Илмий раҳбар: Назаров Камолжон Каримович, *И.Каримов ном. Тошкент давлат
техника университети, +998994431760*

Ўзбекистон республикаси президентининг “Чорвачиликни янада ривожлантириш ва чорва озуқа базасини мустаҳкамлаш чора-тадбирлари тўғрисида” қарори [1] чорвачилик тармоқларини янада ривожлантириш, чорвачилик хўжаликларини молиявий қўллаб-қувватлаш, чорва озуқа базасини янада кўпайтириш, шунингдек, аҳолининг йирик чорвачилик хўжаликлари ва чорвачилик маҳсулотларини қайта ишловчилар билан ҳамкорликдаги фаолияти асосида ўз хонадонларида чорва молларини боқишини ташкил этиш ва чорва озуқа базасига бўлган талабини қондириш мақсадида ҳозирги кунда амалга ошириши лозим бўлган долзарб масалаларга хос бўлиб, унда гидропоника усулида озуқа маҳсулотлари тайёрлашга алоҳида эътибор берилган.

Мамлакатимизда сақланиб келаётган қатор долзарб муаммолардан бири бўлган чорва озуқа базасини мустаҳкамлашдаги вазият ҳам давлатимиз раҳбари томонидан изчил таҳлил қилинмоқда ва шаффоф тарзда баён этилмоқда. Жумладан, қишлоқ хўжалиги тармоқларини янада ривожлантириш чора-тадбирларига бағишланган видеоселектор йиғилишида қуйидаги маълумотга эътибор қаратилди: Мамлакатимизда чорва озуқасига бўлган талаб 120 миллион тоннани ташкил этади, аммо ўтган йилда атиги 47 миллион тонна озуқа ишлаб чиқарилиб, эҳтиёж 40 фоизга қондирилган. Бутун дунёда чорвани озиқлантиришда асосан силос ва омухта ем ишлатилади. Янгийўл туманида такрорий экин сифатида маккажўхорининг интенсив навидан гектарига 50-60 тонна силос олинганда унинг 1 килограмми таннархи бор-йўғи 150 сўмни ташкил этган. Ваҳоланки, 1 кг шелуханинг бозордаги нархи 2 минг сўмдан ошади. Яъни, шрот-шелухага нисбатан 10 баравар арзон озукани бемалол чорвадорларнинг ўзи етиштирса бўлади.... Тармоқ корхоналарига бу йил озуқа учун 137 минг гектар ўрнига амалда 5 минг гектар ер берилган, холос [2,3].

Кўк ўтлар ўз таркибида юқори қийматли протеинларни (мураккаб оксиллар), алмашмайдиган аминокислоталарни (лизин, метионин, триптофан ва бошқа) ёғ